

PRO LIBERTATE

INSTITUT PRÁVA
A OBČANSKÝCH SVOBOD

Prezentující:

JUDr. Tomáš Nielsen

Mgr. Ondřej Svoboda

JUDr. Petr Vacek

Soudní ochrana individuálních práv a svobod v době nouzového stavu a za stavu pandemické pohotovosti

Nouzový stav:

- soudy se po celou dobu nouzového stavu nebyly schopny dohodnout, kdo má přezkum opatření provádět
- snaha o přezkum formou pokus – omyl
- zásahové žaloby – civilní žaloby – Ústavní soud

Zásahová žaloba (§ 82 s.ř.s.)

- aktivně legitimován pouze ten, kdo byl přímo cílem zásahu
- v případě škol nebylo ani jisté, zda škola vystupuje jako správní orgán
- podanou žalobu krajský soud odmítl s tím, že se nelze bránit zásahovou žalobou
 - podána kasační stížnost k NSS
 - řízení bylo přerušeno do doby, než rozhodne rozšířený senát NSS v jiné věci
- rozšířený senát NSS nakonec rozhodl, že škola správním orgánem při aplikaci opatření není
- rozhodnutí až v červnu tohoto roku

- o žalobě proti zásahu na Staroměstském náměstí z 03/2021 dosud nebylo rozhodnuto
 - v době vyhlášení nouzového stavu přes nesouhlas PSP ČR

Civilní žaloba (o.s.ř.)

Žaloba na odstranění protiprávního stavu

- první žaloba podána 30.12.2021
 - řízení zastaveno, žalobce odkázán do správního soudnictví (zásahová žaloba)
- další žaloba podána 18.04.2021
 - dosud nerozhodnuto
 - předběžné opatření zamítnuto
- při prvním zamítnutém návrhu na zrušení mimořádného opatření soudkyně vyzývala, zda žalobce trvá na žalobě – žalobce trval
- od té doby od soudu žádná reakce (ani v souvislosti se vyslovenou nezákonností některých opatření týkajících se škol)

Ústavní soud ČR

Omezený okruh osob oprávněných podat návrh na zrušení

- Senát
 - Ústavní soud návrh na zrušení odmítl – není příslušný

- Fyzická nebo právnická osoba
 - Jen jako účastník řízení

- Ústavní soud se krizovými opatřeními odmítl zabývat z důvodu své nepříslušnosti
 - možný důvod – forma krizových opatření, ale neuvedl výslovně
 - řídí se zásadou zdrženlivosti

Nouzový stav

12. 04. 2020 – 17. 05. 2020 (35 dní)

05. 10. 2020 – 11. 04. 2021 (188 dní)

- **Po dobu nouzového stavu se nikdo soudní ochrany nedomohl!**

LIBERTATE

Stav pandemické pohotovosti

Pandemický zákon účinný od 27.02.2021, nouzový stav skončil ale až 11.04.2021

- Založena věcná příslušnost Nejvyššího správního soudu
 - Jednoinstanční řízení (bez možnosti odvolání)
 - Jen některá mimořádní opatření (dle ZoVZ § 69 odst. 1 písm. b) a i) a dle PanZ)
 - Má rozhodovat přednostně – přesto rozhodnutí trvá déle, než měsíc
 - MU účelově každý týden vydávalo nové MO totožného obsahu, aby NSS nemohl zrušit aktuální
 - Snaha o zamezení praktiky MZ předběžným opatřením, NSS nikdy nevyhověl (měl za to, že by zasahoval do pravomoci výkonné moci)

Soudní ochrana podle zákona o ochraně veřejného zdraví

Pokud by neplatil pandemický zákon

- Mimořádní opatření vydávána formou opatření obecné povahy
- Dle soudního řádu správního jsou příslušné správní soudy – místně příslušné krajské soudy
- Doba pro rozhodnutí stanovena na 90 dní
- Zachována dvojinstančnost řízení – možná kasační stížnost
- V případě stejné taktiky ministerstva (opakované vydávání MO v krátkém sledu za sebou) není možné dosáhnout zrušení aktuálně platného opatření
- Skutečná efektivita soudní ochrany = 0.

Rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu

Vývoj argumentace

- Hlavně právní
 - nepřiměřenost opatření, zásahy do práv a svobod vážnější, než pokud by opatření nebyla, jako doplňující důvody absence důkazů o epidemii (po očištění tendenčních reportáží a článků v hromadných sdělovacích prostředcích)
 - nepřiměřenost opatření, důkazy o neefektivitě opatření, negativní výsledek testu proporcionality, důraz na absenci důkazů o nutnosti vydávat mimořádní opatření
 - pouze neexistence důvodů, pro který by mělo být mimořádné opatření vydáváno
- NSS nikdy nepřezkoumal, zda existuje na území ČR stav epidemie, ačkoli k tomu byl opakovaně vyzván.

Rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu

Argumentace soudu

- NSS ve svých prvních rozhodnutích vyjádřil své přesvědčení, že o některých epidemických ukazatelích není důvod pochybovat, aniž by je kdokoli prokazoval. V řízeních před NSS nikdy nebylo ministerstvo zdravotnictví nuceno předložit jediný důkaz k prokázání následujících skutečností:
 - přetížení zdravotnického systému
 - počty úmrtí v souvislosti s onemocněním Covid-19
 - význam počtu pozitivně testovaných osob
 - nutnost přijímání mimořádných opatření

6 Ao 1/2021 ze dne 08. dubna 2021

[55] Soud nemá pochybnost o legitimitě cíle, jehož mělo být napadeným opatřením dosaženo. Vychází jednak z odůvodnění napadeného opatření, jednak z obecně známých skutečností o epidemiologické situaci v České republice v době jeho vydání. Nezbytnost snížení počtu

8 Ao 1/2021 ze dne 14. dubna 2021

navrhovatelů zabýval. V obecné rovině k tomu nicméně konstatuje, že přirovnání navrhovatelů nebezpečnosti onemocnění nemocí covid-19 k běžné sezónní chřipce, není odpovídající. Soud považuje za obecně známou skutečnost, že nejen v České republice, jsou extrémně zatížena zdravotnická zařízení péčí o pacienty s nemocí covid-19, což má významný dopad i na poskytování jiné zdravotní péče. Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že bez přijímání adekvátních opatření snižujících riziko šíření nemoci covid-19 by zdravotní systém zkolaboval a nebyl by schopen zajistit zdravotní péči těm, kteří ji potřebují, k čemuž již fakticky docházelo, nebo k tomu nebylo daleko. To je zcela nesrovnatelná situace s onemocněními, která se na území ČR v několika posledních desítkách let vyskytla. Samozřejmě nelze vyloučit, že některá onemocnění byla ještě závažnější a bylo jen štěstím, že nedošlo k jejich masivnímu rozšíření, přičemž nelze vyloučit, že tehdejší rozhodnutí nepřijímat žádná opatření znamenalo spíše více štěstí než rozumu. Ostatně je obecně známé, že i přístup představitelů ČR k onemocnění covid-19 byl před rozšířením nákazy na území ČR velmi obdobný. Rozhodně nelze v minulosti činěná opatření při epidemiích, která před přijetím opatření nevedla k ohrožení poskytování zdravotní péče, považovat za relevantní pro srovnání s opatřeními přijímanými po více jak roce trvání pandemie, která jen v ČR měla zjevně za následek životy tisíců lidí. Pro posouzení toho, že epidemie není bagatelní, je dostačující vidět několikaměsíční přetíženost zdravotnického systému a není třeba se v detailu zabývat tím, nakolik mohou být zavádějící údaje o počtech nakažených zjištěných prostřednictvím metody PCR. Je však evidentní, že existuje alespoň do určité míry přímá úměra mezi počty takto zjištěných nakažených a následně hospitalizovanými pacienty. Je tedy na jednu stranu jistě nezbytné, aby opatření v boji s nemocí covid-19 byla přijímána uvážene, promyšleně a v souladu s právním řádem. Na druhou stranu si ale nelze myslet, že bez jakýchkoliv opatření by bylo možné epidemii zvládnout bez významného počtu zbytečně zemřelých a dalších významně poškozených na zdraví. K tomu je třeba připomenout, že právo na život je nejzákladnější lidské právo, s nímž úzce souvisí i právo na ochranu zdraví (čl. 6 a čl. 31 Listiny).

5 Ao 1/2021 ze dne 06. května 2021

[31] Nyní se právě v takové situaci nacházíme, neboť v případě onemocnění COVID-19 není pochyb, že jde o celosvětovou pandemii, i když se situace postupně zlepšuje zejména poté, co mnozí podstupují očkování proti zmíněnému onemocnění; ostatně certifikát o provedeném

[70] O legitimitě cíle, jehož má být napadeným opatřením dosaženo, nemá soud pochybnosti. Vychází jednak z odůvodnění opatření, jednak z obecně známých skutečností o epidemické situaci v České republice v době jeho vydání. Nezbytnost snížení počtu případů, kdy osoby, které mohou být infikovány virem SARS-CoV-2, přicházejí do každodenního kontaktu s dalšími osobami, nepochybněval v té době prakticky žádný z relevantních názorů na řešení epidemie nemoci COVID-19. Tato nemoc nemusí být doprovázena viditelnými příznaky, a proto

[77] Nejvyšší správní soud o věci samé rozhodoval – za souhlasu obou stran – bez jednání a žádné dokazování neprováděl; vycházel zejména z odůvodnění mimořádného opatření, včetně

5 Ao 8/2021 z 31. května 2021

služeb. Soud nemá pochyb o potřebě přijímat adekvátní opatření snižující riziko šíření nemoci COVID-19, jejíž zpochybnění ze strany navrhovatelky není na místě, stejně jako srovnání se sezónní chřipkou. Pro posouzení samotné existence epidemie, jakož i toho, že není nijak bagatelní, považuje soud za dostatečný poukaz na data zmíněná ve vyjádření odpůrce a také na nedávné extrémní zatížení zdravotnických zařízení péčí o pacienty s nemocí COVID-19, což mělo významný dopad i na poskytování jiné zdravotní péče; není přitom potřeba se v detailu zabývat tím, nakolik mohou být údaje o počtech zemřelých či laboratorně potvrzených pozitivních výsledků, včetně tzv. falešné positivity, zavádějící. Zmíněné zatížení zdravotního systému má Nejvyšší správní soud za obecně známou skutečnost, jak ostatně konstatoval již v rozsudku ze dne 14. 3. 2021, č. j. 8 Ao 1/2021 - 133, s tím, že si nelze myslet, „že bez jakýchkoliv

Rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu

Předkládali jsme řadu důkazů, které notoriety soudu zpochybňovaly, získaných zejména na základě zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, ale také odbornými pracemi, studii, analýzami

- Informace z konkrétních nemocnic – stav vytiženosti nevybočoval ze čtyřletého průměru
- Informace od zdravotních pojišťoven – hospitalizace Covid JIP 4% z celkového počtu JIP hospitalizací
- Počty úmrtí manipulované – prohlásil sám ministr Blatný, naznačují informace od zaměstnanců nemocnic – placení pohřbů v případě C+,...
- Pozitivní test neznamená nemoc, ani infektivitu – pouze informace o přítomnosti části RNA

Rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu

NsP Česká Lípa:

1. Průměrný denní počet pacientů hospitalizovaných na standardních lůžkách v jednotlivých letech 2017, 2018, 2019 a 2020?

a. Odpověď:

Rok	Průměrný denní počet pacientů
2017	202
2018	198
2019	199
2020	184

5. Průměrný denní počet pacientů hospitalizovaných na lůžkách JIP v jednotlivých letech 2017, 2018, 2019 a 2020?

Rok	Průměrný denní počet pacientů
2017	23
2018	23
2019	23
2020	23

9. Počet hospitalizovaných pacientů pozitivně testovaných na přítomnost viru SARS CoV-2 v jednotlivých dnech 29.10.2020, 07.01.2021, 13.01.2021 a 22.02.2021?

a. Odpověď:

datum	Počet hospitalizovaných COVID pacientů
29. 10. 2020	61
7. 1. 2021	69
13. 1. 2021	64
22. 2. 2021	67

Rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu

Fakultní nemocnice Plzeň

Průměrný denní počet pacientů hospitalizovaných na standardních lůžkách v jednotlivých letech 2017, 2018, 2019 a 2020?

Odpověď

2017 - 1 028
2018 - 999
2019 - 969
2020 – 846

Průměrný denní počet pacientů hospitalizovaných na standardních lůžkách v období od 07.01.2019 do 17.02.2019?

Odpověď

1 059

Průměrný denní počet pacientů hospitalizovaných na lůžkách JIP v jednotlivých letech 2017, 2018, 2019 a 2020?

Odpověď

2017 - 138
2018 - 133
2019 - 143
2020 - 142

Rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu

Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR

11. Kolik ze shora uvedených případů (pod body 10 d. a 10 e.) proplatila Vaše pojišťovna v souvislosti s onemocněním COVID-19 (samostatně pro rok 2020 a 2021)

Rok	Počet případů hospitalizací na lůžcích jednotek intenzivní péče	Počet případů hospitalizací na lůžcích jednotek intenzivní péče s diagnózou Covid 19
2017	189 883	
2018	188 244	
2019	189 019	
2020	171 229	7 604
2021	38 155	7 803

Rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR

počty všech hospitalizací v akutní lůžkové péči, bez ohledu na to, zda jejich součástí byla či nebyla péče na jednotce intenzivní péče:

a. 2017 – 228 585 případů

b. 2018 - 228 186 případů

c. 2019 - 228 930 případů

d. 2020 - 197 245 případů

e. 2021 - 57 991 případů (jedná se o data za leden až duben 2021 podle vykázaných dokladů poskytovateli zdravotních služeb ke dni 15. 7. 2021).

K tomuto bodu ZP MV ČR poskytuje informace k počtu pojištěnců, kteří byli hospitalizováni s potvrzeným onemocněním COVID-19, tj. s potvrzenou diagnózou U07.1 (tedy bez případů, u kterých bylo pouze podezření na onemocnění COVID-19):

10 d. 2020 - 5 975 případů

10 e. 2021 - 9 202 případů.

Rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu

NSS tyto informace vždy ignoroval.

Nejvyšší správní soud se nikdy předloženými důkazy nezabýval. Ve svých pozdějších rozhodnutích odkazoval na odůvodnění prvních rozhodnutí, ve kterých označil ukazatele epidemické situace za obecně známé skutečnosti, příp. notoriety nebo skutečnosti, o kterých soud nemá důvod pochybovat, ačkoli je MZ nikdy neprokázalo a ani k tomu nebylo nikdy soudem vyzváno. Soud jejich existenci nikdy nepřezkoumával. Přesto se nadále se argumentací o neexistenci epidemie odmítl zabývat.

Rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu

Proti dvěma rozhodnutím NSS byla podána ústavní stížnost pro porušení práva na spravedlivý proces a na soudní ochranu. Jediný argument – NSS ignoruje předložené důkazy, které vyvrací skutečnosti považované soudem za notoriety a MZ nemusí prokazovat nic.

- Jednoznačné porušení práva na spravedlivý proces
- Porušení práva na soudní ochranu
 - NSS přehlíží předkládané důkazy
 - tvrzení ministerstva bezmezně věří i bez důkazů
 - porušuje zásadu rovnosti zbraní
 - evidentně zvýhodňuje jednu stranu sporu – ministerstvo
 - přitom každý zásah veřejné moci do individuálních práv musí být řádně zdůvodněn a důvody musí být orgán veřejné moci schopen prokázat

Rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu

Rozhodnutí Ústavního soudu ČR

- Ústavní soud dokonale zkopíroval argumentaci Nejvyššího správního soudu a odkázal na odůvodnění rozhodnutí NSS, ve kterých byly bez důkazů konstatovány obecně známé skutečnosti s tím, že NSS se předloženými důkazy dostatečně zabýval.

III. ÚS 1498/21

15. Tvrdí-li stěžovatelka, že z předložených důkazů nebyl skutkový stav řádně zjištěn, a že nebyly řádně vyhodnoceny jí předložené důkazy (např. informace o tom, že stav nemocných v českých nemocnicích nepřekračoval běžný průměr), kterými tvrzení vedlejšího účastníka o existenci epidemie zpochybnila, nelze jí dát za pravdu. Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku uvedl, že pro posouzení samotné existence epidemie, jakož i toho, že není nijak bagatelní, považuje za dostatečný poukaz na data zmíněná ve vyjádření vedlejšího účastníka a také na nedávné extrémní zatížení zdravotnických zařízení péčí o pacienty s nemocí COVID-19, což mělo významný dopad i na poskytování jiné zdravotní péče; není přitom potřeba se v detailu zabývat tím, nakolik mohou být údaje o počtech zemřelých či laboratorně potvrzených pozitivních výsledků, včetně tzv. falešné positivity, zavádějící. I oproti opačným tvrzením stěžovatelky měl tedy zatížení zdravotního systému Nejvyšší správní soud za obecně známou skutečnost, jak ostatně konstatoval již ve svých předcházejících rozhodnutích.

Rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu

NSS i ÚS tak uzavřeli dokonalou argumentaci v kruhu, kdy dokazování probíhá odkazem na jiné rozhodnutí, kde dokazování sice také neproběhlo, ale soud se vyjádřil, že se o věci nadále nehodlá bavit, což považuje za dostatečný důkaz

Případy, kdy NSS prohlásil opatření ze nezákonná, jsou bezvýznamné. MZ opatření vydávalo opakovaně i přes nezákonnost a tak často, že nebylo reálné dosáhnout jeho zrušení (vždy jen prohlášení nezákonnosti).

Navíc rozhodnutí o nezákonnosti nikdy neřešila podstatu věci, tedy, zda existuje vůbec důvod k vydávání mimořádných opatření. Zda epidemiologická situace vůbec vydávání MO vyžaduje. Zde existuje na území ČR epidemie nebo zda hrozí, že epidemie vznikne.

Současný stav

Poslední MO je vydáno v době, kdy je hospitalizováno cca 60 nemocných osob. Z toho není známo, kolik se léčí s vážným průběhem nemoci. Nicméně je zjevné, že ze 150 českých nemocnic je jich nejméně 90, které nepečují o žádného pacienta s onemocněním Covid-19 !!!

Epidemie neexistuje a MZ nepředkládá žádné argumenty, které by naznačovaly, že by se to mělo změnit. Prakticky stejné počty nemocných i nově pozitivních platí od června. Přesto soud ani jedno mimořádné opatření nezrušil pro absenci důvodů pro jeho vydání.

Závěr

Soudní moc ve státě je povolána k jedinému svému úkolu, a tím je ochrana práv. A to nejen mezi občany navzájem, ale zejména, ochrana práv občanů před ostatními dvěma složkami státní moci (mocí zákonodárnou a mocí výkonnou).

Bohužel, nezbývá než konstatovat, že soudní moc zcela rezignovala na svoji základní funkci a co rozhodně neposkytuje, to je ochrana individuálních občanských práv.